

Een verlangen naar onsterfelijkheid

VOOR ECHT VERKLAARD

Bestaat er een verband tussen (leef)tijd en de beleving van authenticiteit?

Na het zien van *Weg* (Kaaitheater) en *Kung Fu* (Victoria) denkt Marleen Baeten van wel.

Beide producties bewegen zich op het grensgebied van autobiografie en fictie. De makers verschillen ongeveer een generatie.

De oefeningen van *Weg* en *Kung Fu*

‘Hallo, ik ben Laura. ’k Zou jullie veel kunnen vertellen maar eigenlijk ben ’k nogal beschaamd maar misschien kom ’k straks wel nog ne keer terug.’ Met kleine trippelpasjes verlaat ze de catwalk, die meteen weer ingenomen wordt door zelfzeker ogende jongeren. Enkele uit de modeblaadjes overgenomen poses later komt Hilde aan het woord: ‘Vroeger was ik echt een grote meeloopster. Ik ging zo naar Thunderdome-fuiven met mijn Johnny-vriendjes en zo, pas op ’k heb mij soms nog goe geamuseerd ze maar ’k was een grove meeloopster. Maar nu, nu probeer ik zo wa persoonlijkker te zijn, ’k zit zo wa in een overgangsfase, maar toch dat is nie zo gemakkelijk hoor om mijn eigen te zijn.’ Echter-dan-echt ontboezemingen op een catwalk met bijhorende belichting, dj’s en achtergrondprojecties. *Kung Fu*, een productie van en met een dertigtal jongeren, confronteert ‘binnen’ en ‘buiten’, persoonlijkheid en imago, verlangens en verwachtingen, intimiteit en openbaarheid.

Wat niet bedoeld is voor de buitenwereld is dikwijls banaal, soms ook gênant. Geen grote woorden dus in *Kung Fu*, geen verheven idealen. Het gebruik van de spreektaal geeft de ontboezemingen helemaal een aureool van ‘echtheid’. Desondanks klinken ze vals. Een gedachte die aan de openbaarheid wordt prijsgegeven verliest immers haar intimiteit. Het sprekende ‘ik’ is niet het belevende ‘ik’. De makers gaan voorbij aan deze gemedieerdheid en plaatsen het ‘echte’ van het doordeweekse en innerlijke leven in contrast met de kunstmatigheid van de catwalk. *Kung Fu* bestaat gelukkig niet alleen uit krampachtig naar ‘echtheid’ strevende ontboezemingen. Sommige jongeren

imiteren naar hartelust clichés en hits uit de muziek- en filmwereld, uit show en reclame. Wat begint als een spel – het nabootsen van een fictieve wereld van ‘modellen’ – bereikt soms al gauw een hoger realiteitsgehalte dan de zogenaamd echte ontboezemingen. Vooral de fragmenten waarin jongeren erotisch geladen lichaamstaal en gevoelsgeladen communicatiepatronen imiteren, bespelen een spannend grensgebied tussen fictie en werkelijkheid.

Ook *Weg* is een uitgesproken persoonlijke productie. De makers (Josse De Pauw, Peter Vermeersch en Pierre Vervloesem) zijn ongeveer een generatie ouder dan de makers van *Kung Fu* en kunnen al een indrukwekkend artistiek oeuvre voorleggen. *Kung Fu* ontstond tijdens het derde Victoria Festival (mei 1997) als *Korstmos*-project, wat per definitie wil zeggen dat het de eersteling is van makers met weinig ervaring. Het is dus zeker niet de bedoeling om beide producties artistiek tegen mekaar af te wegen. De vraag die mij bezighoudt is de volgende: waarom heb ik *Weg* ervaren als veel authentiekere dan *Kung Fu*?

Afstand negeren en creëren

Vooral de *Kung Fu*-fragmenten die het banale van het ‘echte’ leven, het kwetsbare van de ‘echte’ jongere, de ‘authenticiteit’ van de makers tonen hebben me geërgerd. Waarom kwamen ze zo aanstellerig over? De catwalk als scène om zichzelf te tonen is een prachtig idee en ook op de selectie van gedachten en onderwerpen valt niet veel aan te merken. Het grootste euvel bestaat erin dat men over het hoofd zag dat elke verwoording, elke vertolking een zekere kunstmatigheid inhoudt. Elke tekst die

op de scène gebracht wordt, is minstens aan zijn tweede verwoording toe: de eerste toen de beleving in woorden gevat werd – met een tekst als resultaat –, de tweede telkens die tekst vertolkt wordt op de scène. De *Kung Fu*-teksten die het dichtst bij een ongekuiste privé-verwoording blijven, werken het slechtst. Ze zouden misschien nog kunnen overkomen indien de acteurs langdurig geoefend hadden om de woorden bij elke voorstelling als het ware opnieuw uit te vinden, een uitgangspunt van Jan Ritsema dat een tiental jongeren met succes toepaste op hun zo goed als doelloze handelingen in de woordeloze voorstelling *Het Heengaan* (1989). Bij *Kung Fu* wordt er echter niet naar gestreefd om de woorden telkens opnieuw uit te vinden, maar om ze telkens zo aannemelijk mogelijk te zeggen: aarzelend, uit de nek kletsend of eindeloos mat. De afstand die geschapen wordt doorheen de twee opeenvolgende verwoordingen maakt het banaal-intieme aanstellerig. De teksten die wél werken hebben een verhalend karakter of kregen een minimum aan dramatische structuur mee. Ze sluiten nauw aan bij de alledaagse communicatie en aangezien die altijd enigszins theatraal is, biedt dat houvast voor een herkenbare vertolking. Zo klinkt het crescendo aan het einde van Freds tekstfragment vanzelfsprekend:

‘Ik stond zo gisteren in ’t station hier in Gent te wachten op mijnen trein en ’k was zo wa rond mij aan ’t kijken en ik zie zo achter mij zo een superschoon meiske staan en ik zag da ze zo naar mij kwam en ze vroeg van:

(offscreen) “Sorry, ik heb juist tachtig frank tekort voor mijnen trein, zoude soms geen tachtig frank kunnen missen?”